

„Eglė žalčių karalienė“

Daug lietuvių rašytojų savaip perpasakojo lietuvių pasaką „Eglė žalčių karalienė“. Vieni ją užrašė eiliuotai, kiti pritaikė vaidinti scenoje, dar kiti susiejo su nūdienu. Perskaityk kelias ištraukas ir nurodyk teksto pobūdį.

Poezija	Proza	Drama

– Vaišinkis, kirk, Anuprai.
– Ir ką ten švenčiate? –
pasiteiravo Anupras žiaumodamas
medum aplietą sūrį.
– Iš jūros grįžo teta Eglė! Ir ne
viena – parsivedė tris sūnus ir
dukrelę!
Anupras atsilaužė pyrago gabalą
ir pasimėgaudamas ėmė skanauti:
– Tokio ragauti dar neteko...
– Jį savo namuose, gintaro pily
iškepė teta Eglė...

(Vytautas V. Landsbergis
„Anupro kupros“)

Bėga žalčio vaikai,
Pasiilgę namų –
Svetimi čia takai
Tarp žmonių svetimų

Debesis nerangus. –
Po juo saulė žemai.
O tėveli brangus!
O namučiai namai!

(Salomėja Nėris
„Eglė žalčių karalienė“)

*Vaikai žaidžia. Jiems čia viskas
nauja. Palaipsniui jie atpažįsta
medžius, augalus, saulės šviesą –
viską, ką jiems pasakojo Eglė. Tik
Drebulė ir čia – vis prieš*

SŪNŪS (*liečia*).

– Štai žemė...

– Žemė?

– Žemė!

DREBULĖ (*klykia*). Ne žemė!..

Nepanaši!.. Nepanaši į žemę!..

(Marcelijus Martinaitis
„Žemės dukra“)

Perskaityk lietuvių pasakos „Eglė žalčių karalienė“ sakinį ir Salomėjos Nėries poemos-pasakos „Eglė žalčių karalienė“ posmą. Kuo pasikeičia pasakojama istorija? Nurodyk tinkamus teiginius.

Vieną vasaros vakarą visos trys seserys išėjo maudytis. (Lietuvių pasaka „Eglė žalčių karalienė“)

*Lenktyniuoja, raitos
Bangos ties krantu. –
Trys žvejų mergaitės
Sukasi ratu.*

*Jas rausvai nudažo
Saulė leisdamos. –
Krykščia jos ir gražos
Ligi sutemos.*

(Salomėjos Nėries poema-pasaka „Eglė žalčių karalienė“)

- ☐ Lietuvių pasakos siužetas pasakojamas eiliuota kalba.
- ☐ Sušiuolaikinama lietuvių pasakoje vaizduota situacija.
- ☐ Atskleidžiamas veikėjų nerūpestingas, linksmas nusiteikimas.
- ☐ Išplėtojamas gamtos vaizdas.
- ☐ Kuriama džiugi nuotaika.
- ☐ Įterpiamas samprotavimas.

Liaudies pasakoje „Eglė žalčių karalienė“ Žilvinas apibūdinamas apibendrintai („sutiko gražų jaunikaitį“), svarbūs jo poelgiai („Žilvinas palydėjo, perkėlė per marias ir įsakė, kad viešėtų tėviškėje ne daugiau kaip devynias dienas“). Poemoje-apysakoje Žilvinas aprašomas išsamiai, išraiškingai, atskleidžiamos jo mintys. Žilvino savybes pagrįsk atitinkamomis poemos-pasakos citatomis.

Vertina žodžio tesėjimą	Švelnus	Drąsus	Nekenčiantis įžūlumo	Atidus, supratingas

„Eglė už rankelės / Vedasi tolyn – –“	„Žilvinas supranta / Jos visas mintis. / – Tebūnie, Eglužė, / Taip, kaip nori tu“	„Dėkui, mylimoji, / Žodį, kad laikai!“	„Kai žvejai paklysta / Jūroj per audras, – / Jis tik vienas drįsta / Kelią jiems surast.“	„Jūliem drąsuoliam, / Kur dievų nebos ¹ , / Bangos šaltą guolį / Smiltyse paklos.“(neboti – nepaisyti)
---------------------------------------	---	--	---	---

Eiliuodama liaudies pasakos siužetą Salomėja Nėris talentingai sukūrė nuotaiką. Kaip stiprėja įtampa poemos dalies „Kur namučiai namai?“ ištraukoje? Įrašyk trūkstantus žodžius.

Poemos-pasakos dalis „Kur namučiai namai?“ pradedama : „Paskubėk, Eglužėl“.

(„Niauriai merkiassi vėl / Devintoji diena“) nerimastingai priemenamas laikas grįžti į jūrą. Baugi sustiprinama kitame posme kartojant „svetimi“. Ilgesingai nuskamba : „O tėveli brangus! / O namučiai namai!“ Poemos veikėjų nerimą atspindi jūros .

Artėjančios audros garsai perteikiami : „Ūžia jūra“, „Gaudžia vėtra“. Grėsmingai skamba kartojami d, b, g: „debesys <...> dengia dangų“. Garsus papildo kontrastingų spalvų : juodame danguje „blyksi žaibas“. Jūra įsmedeninta („Pyksta jūra“), tarsi motina Žilvino netektį. Tokiame rūščiame fone išryškėja Eglės švelnus išsiilgimas. Ji šaukiasi mylimojo: „Žilvine, Žilvinėl, / Jau saulelė žemai“.

vaizdas	deminutyvais	nuotaika	vaizdingaisiais veiksmažodžiais	priebalsiai	retoriniu kreipiniu
epitetą	išgyvena	detalės	retoriniai sušukimai	įsmedenimu	